

АЛФОНС ДОДЕ ПАПАТА УМРЯ

Превод от френски: Маргарита Тошева, 1979

chitanka.info

Прекарах детството си в голям провинциален град, през който минаваше една винаги задръстена от кораби и много оживена река и още от съвсем малък заобичах пътешествията и се пристрастих към живота по водата. А има едно място на кея, близо до мостчето Сен Венсан, за което и днес не мога да си спомня без вълнение. И сега сякаш виждам надписа: „Корне, лодки под наем“, малката, спускаща се във водата стълбичка, хълзгава и почерняла от влагата, флотилията от малки лодки, прясно боядисани в ярки цветове, подредени до долната част на стълбичката, които се полюляваха леко една до друга, сякаш ставаха по-леки от красивите имена, които бяха изписани на кърмите им с бели букви: „Колибри“, „Лястовица“.

А между дългите, блестящи от оловното белило гребла, които съхнеха на слънце срещу склона, минаваше дядо Корне, хванал кофата с боя и големите четки. Напуканото му и обгоряло от слънцето лице, набръкано от малки трапчинки, беше също като повърхността на реката вечер, когато духаше прохладен вятър... Този дядо Корне! Той беше злият дух на моите детски дни, болезнената им страсть, грехът и угризенията им. Не ме ли караше да извършвам престъпления заради лодките му! Бягах от училище, продавах учебниците си. Какво ли не бих продал, за да погреба един следобед!

Училищните си тетрадки скривах в дъното на лодката, сакото оставях долу, шапката отзад, косите ми се разяваха приятно от речния вятър, теглех силно греблата и бърчех вежди, за да си приadam вид на стар морски вълк. Докато бях в града, се движех по средата на реката, на еднакво разстояние от двата бряга, по което си личеше истинският морски вълк. Какво щастие е да си сред това оживено движение от лодки, салове, дървени трупи, пароходчета, които плаваха покрай брега, като внимаваха да не се сблъскат, разделени само от една тънка ивица пяна! Имаше и тежки кораби, които се извъртаяха, за да попаднат в течението, и това изместваше цял куп други.

Внезапно колелата на някой пароход изтласквала водата съвсем близо до мен или някоя тъмна сянка се спускаше отгоре ми — това беше някой висок шлеп, натоварен с ябълки.

— Бягай от там, мушице! — изкрещяващ ми някой дрезгав глас.

Потях се, мъчех се да се измъкна, оплетен в речния живот, над който животът на улицата преминаваше непрестанно по всички мостове и мостчета и с греблата си разкъсвах отраженията на

омнибусите във водата. А силното течение около подпорите на мостовете, вълнението зад кърмите на корабите, известната „измамна яма на смъртта!“. Съгласете се, че съвсем не е дребна работа да управляваш сам лодка с дванайсетгодишните си ръце, като дори няма кой да държи кормилото. Понякога, когато ми вървеше, срещах „върволица“. Бързо закачах лодката си на края на дългия низ от шлепове, теглени от влекач, и с неподвижни весла, разперени като криле, се движех с онази безшумна скорост, от която реката се разрязваше на дълги ивици пяна. И от двете страни се редяха дървета и къщи. Далече, много далече пред мен чуха монотонното удряне на витлото, което също като куче лаеше по влажещите се шлепове, а от ниския комин излизате тънка струя дим. Всичко това ме караше да се чувствувам като на дълго пътешествие, като истински моряк.

За жалост, „върволици“ срещах рядко. Най-често трябваше да греба и то в най-големия пек. Още ми се струва, че ме изгарят обедните лъчи, падащи отвесно върху реката. Всичко изгаряше, всичко блестеше. Ослепителната и звънтяща атмосфера, разлята над вълните и трептяща при всяко движение, кратките потапяния на веслата ми, струйките, които се стичаха от мокрите въжета на влекачите, когато се издигаха над водата, изльчваха сребрист блясък. И аз гребях със затворени очи. Понякога поради усилията, които ми струваше гребането, поради стремителното струене на водата под лодката ми се струваше, че се движка много бързо, но като вдигнеш глава, виждах пак същото дърво, същата стена срещу мен на брега.

На края, капнал от умора, целият в пот и зачервен от горещината, успявах да изляза от града. Шумът, който вдигаха къпещите се в студената вода, шумът от ударите на бухалките, от товарните понтони намаляваше. Мостовете се разреждаха, реката се разширяваше. От време на време във водата се отразяваше някая градина от предградията или някой фабричен комин. На хоризонта се мяркаха зелени островчета. Тук вече се предавах, лягах край брега сред шумолящите тръстики и замаян от слънцето, умората и палещата горещина, която се изльчваше от водата, осеяна е жълти цветя като със звезди, аз, старият морски вълк, по цели часове не можех да спра кървенето на носа си. И никога разходките ми не завършваха по друг начин. Но какво искате? Това ми изглеждаше прекрасно!

Ужасното тук беше прибирането. Напразно на връщане гребях с всичка сила, винаги пристигах много късно, дълго след като учебните часове бяха свършили. Настъпващата вечер, първите газови лампи, блещукащи в мъглата, шумът от речния отлив ме изпъльваха с ужас и угрizение. Завиждах на хората, които минаваха край мен и съвсем спокойни се прибираха по домовете си. Аз тичах с натежала от слънцето и водата глава, в ушите ми бучаха раковини и вече се изчервявах от лъжата, която измислях.

Заштото всеки път трябваше да пригответям по една лъжа, за да се защитя от кошмарното „откъде идваш?“, което ме очакваше пред вратата. Този разпит, на който ме подлагаха всеки път, когато се прибирах, ме ужасяваше най-много. На площадката на стълбището, още преди да съм влязъл, трябваше да отговоря. Обясненията ми трябваше винаги да бъдат готови. Трябваше да имам какво да кажа и то да бъде толкова учудващо и невероятно, та от изненада да се откажат да ми задават повече въпроси. Това ми осигуряваше време да вляза, да се посьзема, а и не ми струваше нищо особено, за да го постигна. Измислях бедствия, революции, ужасни неща — някой край от града се беше подпалил, мостът, по който минаваше железницата, се беше срутил в реката. Но ето най-потресаващото, което измислих:

Онази вечер се върнах страшно късно. Майка ми, която вече отдавна ме чакаше, стоеше права на горната площадка на стълбището:

— Откъде идваш? — изкрещя ми тя.

Кажете с какви ли не дяволии е пълна главата на едно дете? Нищо не бях измислил, нищо не бях приготвил. Бях пристигнал много бързо... Изведнъж в главата ми премина една ужасно налудничава мисъл. Знаех, че бедната мама беше много набожна, страстна католичка, също като римлянка, и задъхан от вълнение, изтърсих:

— Мамо, ако знаеше!...

— Е, какво?... Какво пак е станало?...

— Папата умря.

— Умрял е папата?... — промълви бедната мама, цялата побледняла и се облегна на стената. Бързо влязох в моята стая, уплашен от успеха си и от голямата лъжа. Въпреки това, успях да я поддържам докрай. Оттогава в мен е останал споменът за една траурно мрачна и скръбна вечер. Баща ми беше страшно сериозен, майка ми — сломена... Говореха тихо около масата. Аз свеждах очи. Моето

официален така добре се потули под всеобщото отчаяние, че никой не се сещаше за него.

Всеки гледаше да разкаже за някоя от добродетелите на нещастния Пий IX. По-късно продължиха да разказват случки от живота на другите папи. Леля Роз говори за Пий VII, когото тя помнеше много добре от пътуването му през Южна Франция с една пощенска кола, обкръжен от жандарми, спомниха си и за прословутата сцена с императора: *Comediante... tragediante!*^[1] За стотен път слушах да разказват тази ужасна сцена, винаги със същата интонация и със същите жестове. Тя беше станала вече една от онези истории, които са се превърнали в нещо като семейни предания, наивни и безсмислени като манастирски поверия. Но все едно, тя никога не ми бе изглеждала толкова интересна.

Слушах с лицемерни въздишки, от престорен интерес задавах въпроси и през цялото време си казвах: „Утре сутринта, като научат, че папата не е умрял, ще бъдат толкова доволни, че никой няма да помисли да ми се кара.“

Докато си мислех всичко това, без да искам, очите ми се затваряха и виждах малки боядисани в синьо лодки, натежалата от горещината Сена и дългите пипала на паяците-кръстоносци, тичащи във всички посоки и режещи стъклена повърхност на водата като с диамантени остриета.

[1] Комедиант... трагик! (итал.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.